

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/78-3>
УДК 658.5:330.34

Васильчак С. В.

доктор економічних наук, професор,
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9757-1683>

Дубина М. П.

кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6536-0152>

Бойченко Е. Б.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління бізнесом,
Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1121-7160>

Vasylchak Svitlana

Doctor of Economics, Professor,
Educational and Scientific Institute of Economics and Business Education,
State University of Economics and Tehnology

Dubyna Marija

PhD in Economics, Associate Professor,
Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary
Medicine and Biotechnologies

Boichenko Elina

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Business Administration,
Educational Institute of Management, Economy and Finance
Private Joint-Stock Company "Higher education institution
"Interregional Academy of Personnel Management"

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

INVESTMENT STRATEGY FOR REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

В роботі визначено фактори, що впливають на сталий розвиток кожного регіону окремо та країни в цілому. Виокремлено чинники модернізації економіки країни, зокрема інноваційно-інвестиційне зростання економіки регіонів. Наведено показники, якими характеризується інвестиційна активність регіону. Проведено аналіз інвестиційної активності регіонів України, проаналізовано динаміку зазначеного показника протягом останніх років. Враховуючи формулу середнього арифметичного показника, розраховано середній обсяг капітальних інвестицій в 2023 році за регіонами України. Визначена роль інвестиційної привабливості регіону. Виокремлено складові проблеми забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості регіонів України. Обґрунтовано необхідність формування інвестиційної стратегії регіонального розвитку в контексті концепції сталого розвитку.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, формування, регіональний розвиток, концепція, сталий розвиток, країна, заходи, залучення, інвестиційний капітал.

The paper identifies factors that influence the sustainable development of each region separately and the country as a whole. The factors of modernization of the country's economy are highlighted, in particular, the innovation and investment growth of the regional economy. The indicators that characterize the investment activity of the region are given. The right choice of a project for investment can provide a fairly high and constant level of income for the investor. An analysis of investment activity in the regions of Ukraine was conducted, the dynamics of the specified indicator over

recent years were analyzed. Taking into account the formula of the arithmetic average indicator, the average volume of capital investments in 2023 by regions of Ukraine was calculated. The role of the region's investment attractiveness is determined. The components of the problem of ensuring a high level of investment attractiveness of the regions of Ukraine are identified. Among such components are identified: low level of investment attractiveness of the regional economy; regional disparities in investment projects; underdeveloped infrastructure; lack of own funds in local budgets; lack of a clear position in local administrations; presence of depressed territories. Measures are recommended to improve investment attractiveness and increase investment in the economy of the regions of Ukraine, which include the development of investment strategies for regional development in the context of the concept of sustainable development of the country, the development of investment passports and their placement on the websites of ATCs, development of spatial planning schemes for ATCs of their own territory, development of regional investment programs, formation and implementation of regional development budgets, cooperation with international organizations involved in supporting investment attraction processes. It is concluded that the issue of investment support for the development of Ukraine's regions remains open. It is important not only to provide favorable conditions for investment, but also to take into account the impact of global trends on the further development of regional economies. The formation of investment strategies for regional development in the context of the concept of sustainable development of the country and measures to attract investment capital are proposed.

Keywords: investment strategy, formation, regional development, concept, sustainable development, country, measures, attraction, investment capital.

Постановка проблеми. Стабільний розвиток як окремих регіонів, так і країни загалом, зростання їх економічного потенціалу та поліпшення рівня життя населення обумовлені рядом чинників. Серед них особливе значення мають: посилення економічної автономії регіонів, формування сприятливих передумов для їх соціально-економічного зростання, а також активне залучення фінансових ресурсів як внутрішніх, так і іноземних інвесторів. Із вирішенням даної проблеми пов'язане і покращення інвестиційної привабливості регіонів.

Активізація діяльності підприємств на основі інвестицій є ключовим чинником економічного зростання та забезпечення інвестиційної безпеки. Інвестиційний розвиток підприємств сприяє збільшенню загального обсягу виробництва, зростанню надходжень до місцевих бюджетів і стимулює розвиток регіональної економіки. Це набуває особливої ваги в умовах децентралізації, створення нових робочих місць, підвищення продуктивності праці через впровадження передових технологій та модернізацію засобів виробництва.

Низький рівень інвестиційної активності в окремих регіонах України є одним із визначальних критеріїв депресивності територій – нарівні з рівнем доходів населення, зайнятості та кількістю безробітних [1, с. 77]. Пріоритетність формування інвестиційної стратегії розвитку держави й її регіонів визнається як науковою спільнотою, так і на законодавчому рівні [1, 2–4, 5]. Одним із рушіїв модернізації економіки країни є зростання інноваційно-інвестиційного характеру в регіональному контексті. Інноваційна діяльність нерозривно пов'язана з інвестиційною, оскільки саме інвестиції забезпечують впровадження інновацій. Таким чином, реалізація ефективної інноваційної політики в умовах несприятливого інвестиційного середовища є практично неможливою [6]. Нагальною проблемою залишається

активне залучення інвестицій у регіональну економіку України, а також формування чіткої інвестиційної стратегії, що має розглядатися як складова сталого розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою для здійснення дослідження з обраної тематики стали праці провідних вчених, фахівців, науковців, зокрема М. Барановського, С. Васильчак, В. Гесця, В. Головатюка, Б. Данилишина, Б. Дацишина, А. Двігуна, Я. Жаліла, Ф. Заставного, О. Кириченка, С. Коломийчука, Ю. Макогона, С. Науменкова, М. Пашути, Ю. Пахомова, А. Поддєрьогіна, С. Савелка, А. Сухорукова, О. Топчієва, В. Трегобчука, О. Шевченко, Д. Шиян та ін., які досліджували інноваційно-інвестиційний регіональний розвиток, методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

Водночас науково-методичне підґрунтя з питань оцінювання інноваційно-інвестиційного розвитку, а також механізмів залучення інвестицій у регіональну економіку України, залишається недостатньо опрацьованим. Зокрема, потребує подальшого дослідження формування інвестиційної стратегії регіонального розвитку, яку необхідно розглядати крізь призму сталого розвитку держави. Крім цього, в умовах децентралізації та посилення ролі місцевого самоврядування суттєво зростає значення органів місцевої влади в управлінні інвестиційними потоками, що вимагає додаткового аналізу та визначення пріоритетних напрямів наукових розвідок.

Метою статті є здійснення комплексного аналізу інвестиційної активності регіонів України крізь призму концепції сталого розвитку, оцінка динаміки цього показника за останні роки та обґрунтування важливості розробки інвестиційної стратегії для забезпечення ефективного регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах, умовах ведення Росією війни проти України, надважливого значення

набирає питання формування інвестиційної стратегії розвитку регіонів, зокрема тих, на яких ведуться бойові дії та які розміщені по сусідству із лінією бойових дій. В умовах сучасної економіки активізація інвестиційної діяльності виступає одним із найрезультативніших інструментів економічної трансформації - інвестиції забезпечують підвищення ефективності господарської діяльності та сприяють соціально-економічному оновленню регіону, адже мають прямий вплив на перспективи довготривалого зростання. У цьому контексті важливим є застосування інвестиційних стратегій як ключового механізму стимулювання регіонального розвитку.

У рамках проведеного дослідження для поглибленої оцінки рівня економічного зростання запропоновано методику формування рейтингу інвестиційної активності регіонів України. Основою для відповідних розрахунків слугують статистичні матеріали Державної служби статистики України, а також офіційна інформація органів влади на національному та місцевому рівнях.

Рівень інвестиційної активності регіону визначається показниками дохідності, що свідчать про наявний потенціал економічного зростання, а також загальною інвестиційною привабливістю та фінансовими можливостями для залучення капіталу, сформованими на основі внутрішніх ресурсів. Водночас до уваги беруться показники ліквідності, які характеризують динаміку грошових потоків у регіоні та здатність конвертувати прибутки в реальні фінансові ресурси.

З метою проведення аналізу інвестиційної активності регіонів України в контексті концепції сталого розвитку, досліджено динаміку зазначеного показника протягом останніх років за регіонами України (табл. 1).

Як показують дані таблиці, обсяги капітальних інвестицій в 2023 році порівняно із 2022 роком збільшились майже у всіх регіонах України, окрім Запорізької області. Якщо проаналізувати відхилення показників 2023 року до довоєнного 2021 року, то обсяги капітальних інвестицій зменшилися майже по всіх регіонах України, окрім Західних областей та окремих Центральних: Львівської, Тернопільської, Волинської, Чернівецької, Житомирської, Хмельницької, Черкаської, Вінницької, Київської та м. Києва.

Враховуючи формулу середнього арифметичного розраховано середній обсяг капітальних інвестицій в 2023 році за регіонами України, який рівний 25091 млн грн. Вище середнього показника було інвестовано капітальних інвестицій в регіональну економіку в 2023 році в наступних регіонах країни:

Дніпропетровська область – 63068 млн грн, Київська – 51184 млн грн, Львівська – 44790 млн грн та м. Київ – 226009 млн грн.

Наочно обсяг капітальних інвестицій за регіонами України у 2023 році відображено на наступному рисунку.

Аналіз вкладених інвестицій доводить, що інвестиційні процеси в регіонах потребують поживлення. З метою цього доцільно формувати інвестиційну стратегію їх розвитку, зокрема в умовах війни та після воєнного стану.

Ефективна організація інвестиційного процесу в регіонах є важливою передумовою успішної реалізації цілей соціально-економічного розвитку. Активне залучення інвестицій сприяє зменшенню міжрегіональних дисбалансів та стимулює рівномірний розвиток територій. Вдалий вибір об'єкта інвестування може гарантувати стабільний і високий прибуток для інвестора, водночас забезпечуючи економічне зростання регіону. Як правило, реалізація інвестиційних проєктів відбувається в тих областях, де для цього створено найбільш сприятливі умови.

Першочерговим кроком для компетентного інвестора є аналіз інвестиційної привабливості конкретного регіону. Цей показник відображає рівень розвитку економічного, правового, політичного, соціального та фінансового середовища у сфері інвестування. Інвестиційна привабливість формує напрями руху капіталу, міграції інтелектуального потенціалу, рівень інфляційного тиску, а також залежить від комплексу інших економічних чинників. Створенню позитивного інвестиційного клімату сприяє зростання обсягів як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій [9]. Як видно ці процеси взаємопов'язані.

В результаті дослідження проблематики забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості регіонів України виокремлено ряд її складових, зокрема (рис. 2):

- 1) недостатній рівень інвестиційної привабливості економіки регіонів;
- 2) значні територіальні диспропорції у розміщенні інвестиційних проєктів;
- 3) слабкий розвиток інфраструктурної бази;
- 4) дефіцит фінансових ресурсів у місцевих бюджетах;
- 5) відсутність узгодженої інвестиційної політики на місцевому рівні;
- 6) наявність соціально-економічно відсталіх (депресивних) територій.

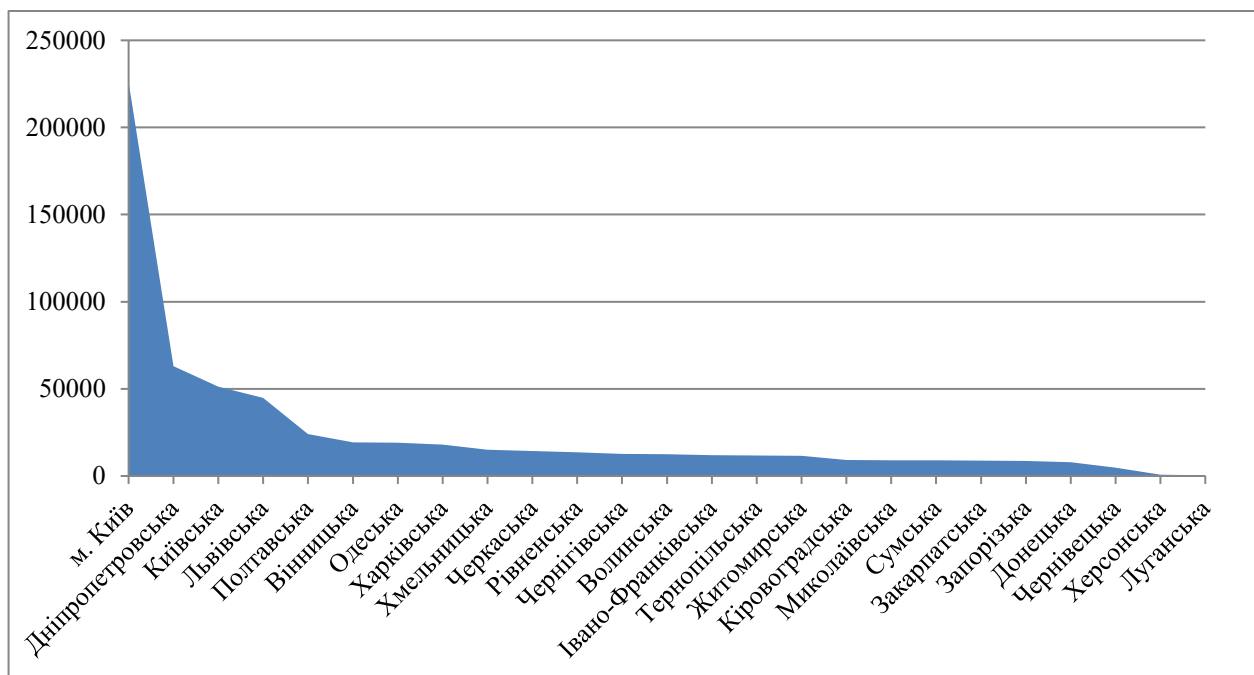
З урахуванням наведеного обґрунтування запропоновано комплекс заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості та активізацію інвестування в економіку регіонів України (див. рис. 3).

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за регіонами України протягом 2020–2023 рр., млн грн

Регіони	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення 2023 р. до 2021 р.	
				2021 р.	2022 р.
Україна	673899	409660	627281	-46618	217621
Вінницька	16922	14122	19212	2290	5090
Волинська	11718	9535	12497	779	2962
Дніпропетровська	78484	40478	63068	-15416	22590
Донецька	32478	5565	7842	-24636	2277
Житомирська	11485	6113	11566	81	5453
Закарпатська	9184	6818	8893	-291	2075
Запорізька	21039	9312	8564	-12475	-748
Івано-Франківська	12282	6851	12002	-280	5151
Київська	44288	31169	51184	6896	20015
Кіровоградська	8679	7097	9147	468	2050
Луганська	4497	271	336	-4161	65
Львівська	31484	26161	44790	13306	18629
Миколаївська	12136	5009	8991	-3145	3982
Одеська	24149	13547	19150	-4999	5603
Полтавська	28045	17538	24131	-3914	6593
Рівненська	21469	12043	13506	-7963	1463
Сумська	10555	5498	8957	-1598	3459
Тернопільська	10660	8502	11823	1163	3321
Харківська	24648	9586	18057	-6591	8471
Херсонська	14617	700	744	-13873	44
Хмельницька	13515	9753	15153	1638	5400
Черкаська	12300	9228	14284	1984	5056
Чернівецька	4290	3359	4742	452	1383
Чернігівська	10294	8306	12632	2338	4326
м. Київ	204683	143100	226009	21326	82909

Джерело: побудовано авторами на основі [7; 8]

Рис. 1. Обсяг капітальних інвестицій за регіонами України у 2023 році, млн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [7; 8]

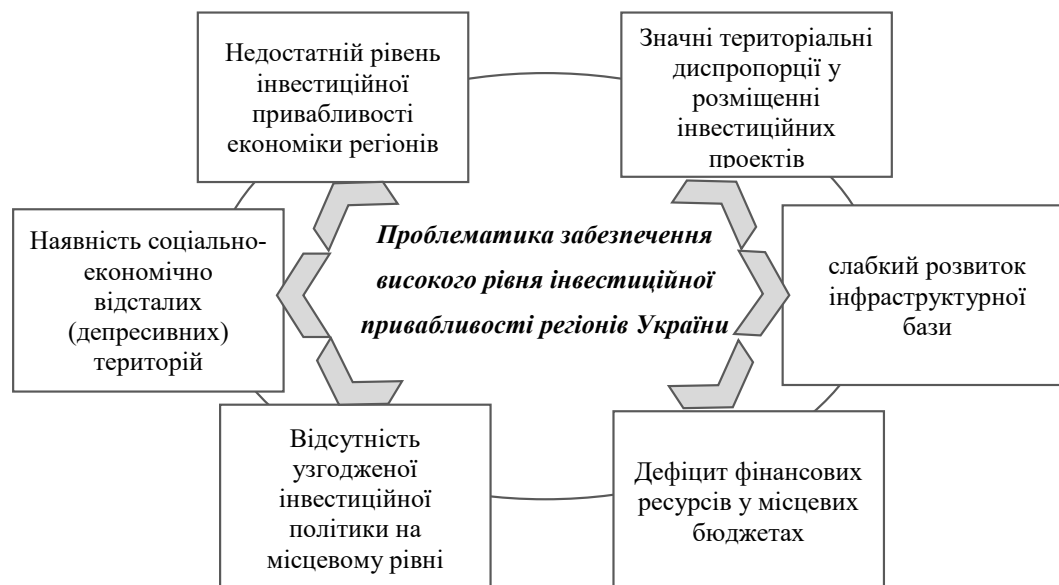

Рис. 2. Складові проблематики забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості регіонів України

Джерело: побудовано авторами

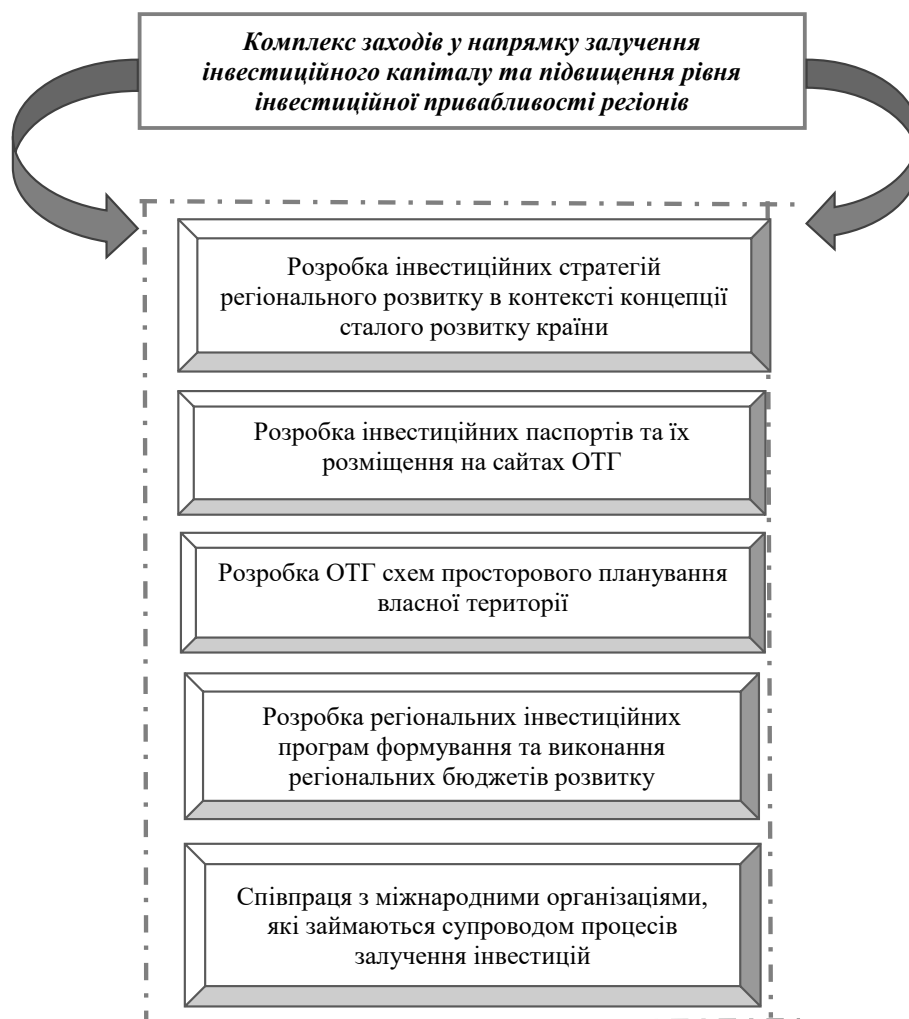

Рис. 3. Заходи залучення інвестиційного капіталу та підвищення рівня інвестиційної привабливості регіонів України в контексті концепції сталого розвитку країни

Джерело: побудовано авторами

Висновки. У підсумку проведеного дослідження можна стверджувати, що питання інвестиційного забезпечення розвитку регіонів України залишається відкритим. Актуальним є питання подальших розвідок у напрямку фінансування інвестицій за рахунок коштів державного, місцевого бюджетів, а також пошуку додаткових джерел залучення коштів, зокрема

і за допомогою міжнародних інституцій. Важливо не тільки забезпечувати сприятливі умови для інвестування, але й враховувати вплив глобальних трендів на подальший розвиток регіональних економік. Запропоновано формування інвестиційних стратегій регіонального розвитку в контексті концепції сталого розвитку країни та заходи залучення інвестиційного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>.
2. Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003–2015 роки: Постанова КМУ від 26.04.2003 р. № 634. URL: <http://who-is-who.com.ua/bookmaket/ust/6/60/9.html>.
3. Концепція державної регіональної політики: схвалена Указом Президента України 25 травня 2001 року №341/2001. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/doc.php?code=341/2001>.
4. Мінекономіки: Уряд схвалив Концепцію розвитку національної інноваційної системи. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=223213163.
5. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 8.09.2005р. № 2850-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2005. № 51. С. 548.
6. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України. *Вісник НАН України*. 2002. № 2. С. 18–22.
7. Головне управління статистики у Львівській області. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/st_inf.php?2711114.
8. Сайт Державної служби статистики України. Розділи: «Капітальні інвестиції» та «Регіональна статистика: капітальні інвестиції». URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Бахур Н. В. Інвестиційне забезпечення розвитку регіонів України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9063>.
10. Головатюк В. М., Соловйов В. П. Проблеми поліпшення інноваційної сприятливості регіональних економік. *Регіональна економіка*. 2010. № 1. С. 89–98.
11. Двігун А. О. Диспропорції та структурні зміни в економіці регіонів України та їх вплив на розвиток регіонів. *Review of Transport Economics and Management*. 2019. Вип. 2 (18). С. 74–82. URL: <http://pte.diit.edu.ua/article/view/190589/191557>.
12. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2020. 153 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-politykyregionalnogo-rozvytku-v-ukraini.pdf>.
13. Стратегія сталого розвитку регіону: моногр. / І.О. Александров, О.В. Половян, О.Ф. Коновалов, О.В. Логачова, М.Ю. Тарасова; за заг. ред. д.е.н. І.О. Александрова / НАН України. Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2010. 204 с. ISBN 978-966-1571-84-5.
14. Сухоруков А. Проблеми підвищення інвестиційної активності регіонів. URL: <http://www.niisp.gov.ua/articles/66/>.
15. Шевченко О. В. Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 1 (10). С. 175–181.
16. Lucas R. On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics*, 1988. Vol. 22.

References:

1. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na period do 2015 roku: Postanova KМУ vid 21 lypnia 2006 r. № 1001. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>.
2. Kompleksna prohrama realizatsii na natsionalnomu rivni rishen, pryiniatykh na Vsesvitnomu samiti zi staloho rozvytku, na 2003–2015 roky: Postanova KМУ vid 26.04.2003 r. № 634. URL: <http://who-is-who.com.ua/bookmaket/ust/6/60/9.html>.
3. Kontseptsiiia derzhavnoi rehionalnoi polityky: skhvalena Ukazom Prezydenta Ukrainy 25 travnia 2001 roku №341/2001. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/doc.php?code=341/2001>.
4. Minekonomiky: Uriad skhvalyv Kontseptsiiu rozvytku natsionalnoi innovatsiinoi systemy. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=223213163.
5. Pro stymuliuvannia rozvytku rehioniv: Zakon Ukrainy vid 8.09.2005r. № 2850-IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 2005. № 51. S. 548.
6. Trehobchuk V. Kontseptsiiia staloho rozvytku dlia Ukrainy. *Visnyk NAN Ukrainy*. 2002. № 2. S. 18–22.
7. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/st_inf.php?2711114.

8. Sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Rozdily: "Kapitalni investytsii" ta "Rehionalna statystyka: kapitalni investytsii". URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Bakhur N. V. Investytsiine zabezpechennia rozvytku rehioniv Ukrainy: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia. *Efektivna ekonomika*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9063>
10. Holovatiuk V. M., Soloviov V. P. Problemy polipshennia innovatsiinoi spriyatlyvosti rehionalnykh ekonomik. *Rehionalna ekonomika*. 2010. № 1. S. 89–98.
11. Dvahun A. O. Dysproportsii ta strukturni zminy v ekonomitsi rehioniv Ukrainy ta yikh vplyv na rozvytok rehioniv. *Review of Transport Economics and Management*. 2019. Vyp. 2 (18). S. 74–82. URL: <http://pte.diit.edu.ua/article/view/190589/191557>
12. Detsentralizatsiia i formuvannia polityky rehionalnoho rozvytku v Ukraini : nauk. dop. / [Shevchenko O. V., Romanova V. V., Zhalilo Ya. A. ta in.]; za nauk. red. d-ra ekon. nauk Ya. A. Zhalila. Kyiv: NISD, 2020. 153 s. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/decentralizatsiya-i-formuvannya-politykyregionalnogo-rozvytku-v-ukraini.pdf>
13. Stratehiia staloho rozvytku rehionu: monohr. / I.O. Aleksandrov, O.V. Polovian, O.F. Konovalov, O.V. Lohachova, M.Iu. Tarasova; za zah. red. d.e.n. I.O. Aleksandrova / NAN Ukrainy. In-t ekonomiky prom-sti. Donetsk, 2010. 204 s. ISBN 978-966-1571-84-5.
14. Sukhorukov A. Problemy pidvyshchennia investytsiinoi aktyvnosti rehioniv. URL: <http://www.niisp.gov.ua/articles/66/>
15. Shevchenko O. V. Investytsiina aktyvnist rehioniv Ukrainy: vplyv na ekonomichne zrostannia. *Stratehichni priorytety*. 2009. № 1 (10). S. 175–181.
16. Lucas R. On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics*, 1988. Vol. 22.